

Biblioteka Rady Miejskiej Wrocławia

Od 2002 r. w ramach serii zatytułowanej „Biblioteka Rady Miejskiej Wrocławia” wydawane są broszurowe opracowania poświęcone historii wrocławskiej samorządności. Jak zauważono we wstępie do jednej z prac: „jako współcześni wrocławscy radni pragniemy podkreślić związki z przeszłością, pielęgnować stare zwyczaje i zachowywać pamięć o naszych poprzednikach w ławach rajcowskich”. Tak sformułowany zasadniczy cel autorzy serii realizują nieprzerwanie w postaci cyklicznie wydawanych zeszytów.

Serię zainicjował Jan Trzynałowski pracą „Dzieje samorządu Wrocławia do 1741 r.” Trzy kolejne opracowania Haliny Okólskiej (badaczki historii lokalnej, od wielu lat związanej z Muzeum Miejskim Wrocławia) kontynuują chronologiczny opis dziejów wrocławskiego magistratu, aż do roku 1948, do którego, jak wskazała autorka, panował ustrój samorządowy. Zmiany polityczne zmierzające do kompleksowej centralizacji władzy w Polsce doprowadziły do likwidacji samorządności na szczeblach lokalnych, co tłumaczy zamknięcie pierwszej części serii tą właśnie cezurą. Formą pewnego uzupełnienia powojennych dziejów wrocławskiej samorządności są opublikowane w ramach zeszytu 10. wspomnienia radnych z lat 1990–2010, które opracowała Janina Śledzińska z okazji 20. rocznicy ustanowienia dnia samorządu terytorialnego (przypadającego 27 maja). Nadano im kształt krótkich wywiadów – przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia oraz radni z lat 1990–2010 odpowiadają na pytania o proces formowania wrocławskiej Rady Miejskiej i ich indywidualne zaangażowanie, motywacje i osiągnięcia. W sumie, na ponad 400 stronach, przybliżono sylwetki ponad 120 osób.

OPEN ACCESS

Citation: Musiał M., Biblioteka Rady Miejskiej Wrocławia, „Miasto. Pamięć i Przyszłość”, 3/1 (2018).

<https://doi.org/10.26774/mpp.70>

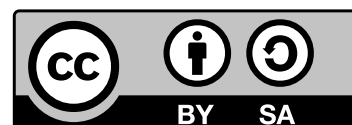
Editor: Katarzyna Uczkiewicz

Received: October, 2018

Accepted: December, 2018

Published: December, 2018

Copyright: © Ośrodek „Pamięć i Przyszłość”
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited, with indications if any changes are made. All derivative works must be licensed under the same licence.

Z wymienionymi wyżej zeszytami powiązane są dwa opracowania poświęcone nadburmistrzom, przewodniczącym Rady Miejskiej oraz radnym i urzędnikom magistratu w latach 1808–1933. Ten szczególnie dla wrocławskiej samorządności okres rozpoczęły tzw. reformy Steina i Hardenberga przynoszące pewną demokratyzację praw wyborczych, natomiast zakończyły go zmiany wprowadzone po wyborze Adolfa Hitlera na kanclerza Niemiec w 1933 r. Publikacje stworzono na zasadzie zestawienia biogramów postaci, które w ciągu dwóch stuleci – jak zaznacza autorka – z całą pewnością kształtowały oblicze miasta. Nie ma w tym zresztą przesady, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, iż obok włodarzy miasta Okólska opisała również urzędników – syndyków czy architektów miejskich – których realizacje do dziś pozostają istotnymi elementami zabudowy Wrocławia (jak choćby Max Berg czy Richard Plüddemann).

Zeszyt 5. ukazał się również w opracowaniu Haliny Okólskiej. Autorka poświęciła go miejscom spoczynku wrocławskich władców oraz członków rad miejskich – począwszy od kaplic książęcych, aż po kwatery na cmentarzach komunalnych. Tematyka ta została znakomicie rozpoznana przez autorkę w ramach, prowadzonych wspólnie z Markiem Burakiem, prac nad wydaną w 2007 r. monografią „Cmentarze dawnego Wrocławia”.

Istotnym elementem serii stały się materiały z odbywającej się w czerwcu 2008 r. sesji naukowej poświęconej dziejom Rady Miejskiej Wrocławia. Do współpracy zaproszono grono cenionych badaczy wrocławskich – zarówno historyków (Teresa Kulak, Halina Okólska, Mateusz Goliński, Leonard Smółka, Jan Trzynadłowski, Maciej Łagiewski), jak i historyków sztuki (Piotr Oszczanowski, Rafał Eysymontt). Zebrane w ramach zeszytu referaty składają się na formę lapidarnego podsumowania dotychczasowych badań, trudno jednak dopatrywać się w tej pozycji typowo naukowego charakteru, zgodnie z wymogami publikacji w ramach serii popularyzatorskiej.

Pozostałe zeszyty dotyczą tematów pobocznych, tworząc dodatkowy kontekst dla wiodącej tematyki serii. Przykładem są tu dwie ostatnie prace z lat 2014 i 2015 poświęcone budynkowi nowego Ratusza oraz wrocławskiemu patrycjatowi w latach 1329–1741. Na tle wyżej opisanych te dwie pozycje wyróżniają się zdecydowanie większą liczbą ilustracji, co ma istotne znaczenie dla narracji. Szczególnie zeszyt poświęcony Ratuszowi stanowi ciekawe uzupełnienie dotychczasowej, ściśle historycznej formuły o nowe wątki architektoniczne czy plastyczne. Okólska nie tylko bowiem opisała historię wznoszenia w latach 1860–1864 (według projektu ucznia K. F. Schinkla – Augusta Stülera) i modernizacji tzw. Sukiennic na wrocławskim Rynku, ale również wpisała ten neogotycki obiekt w proces kształtowania się XIX-wiecznej Rady Miejskiej, zachodzących

w niej zmian w okresie powojennym i jej swego rodzaju reaktywacji po 1990 r. Gmach Ratusza można tu odczytywać jako symboliczne wyobrażenie wrocławskiego samorządu. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają sprawnie omawiane przez autorkę elementy programu ikonograficznego elewacji czy wystroju poszczególnych sal, a także zmiany, jakie wprowadzano w tkance architektonicznej zarówno przed, jak i po 1945 r.

Autorzy wszystkich opracowań serii sięgają do materiału archiwalnego (np. do przechowywanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu ksiąg miejskich). Jednak z powodu popularyzatorskiej formy tych opracowań, bazują w znacznej mierze na ogólnodostępnej literaturze – głównie na dorobku przedwojennych badaczy niemieckich. Aparat pomocniczy sprowadzony przy tym zostaje do wykazu ważniejszych pozycji bibliograficznych, co niewątpliwie ułatwia lekturę. Stanowi to jednak pewien mankament w oczach czytelnika chcącego dotrzeć do źródeł wybranych cytatów.

Omawiane zagadnienia prezentowane są w sposób klarowny i zrozumiały, dostosowany do odbiorcy – niekoniecznie solidnie przygotowanego do lektury historiograficznej (co jest w przypadku tej serii istotną zaletą).

Forma publikacji pozostaje w ścisłej korespondencji z treściami znajdującymi się na stronie internetowej Urzędu Miejskiego Wrocławia – wszystkie zeszyty, za wyjątkiem dwóch ostatnich, można pobrać w formie pliku PDF. Jest to wygodne rozwiązanie – niepotrzebnie skomplikowane przez mało przejrzyste usytuowanie tych treści w strukturze strony. Istniejący potencjał tychże publikacji warto byłoby bardziej wykorzystać, a przy społecznym zainteresowaniu – zadbać o dodruk w lepszej jakości (szczególnie pierwszych zeszytów z serii). Dzięki temu wartość merytoryczna zyskałaby należytą oprawę edytorską.

W ujęciu ogólnym należy stwierdzić, iż pomimo pewnych uchybień i skrótów, pozycje składające się na serię Biblioteki Rady Miejskiej Wrocławia wnoszą istotny wkład w rozwój społecznej świadomości o dziejach wrocławskiego samorządu. Tym samym z sukcesem realizują przyświecający inicjatorom serii cel.

Marcin Musiał – absolwent historii i historii sztuki na Uniwersytecie Wrocławskim, doktorant w Zakładzie Historii Śląska w Instytucie Historycznym UWr, pracownik Działu Badawczego Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”. Swoje zainteresowania badawcze koncentruje wokół historii kultury, zaś w ramach dysertacji analizuje proces kształtowania tożsamości organizacyjnej śląskich franciszkanów reformatów w okresie nowożytnym.